Практыкаванні са слоўнікавымі словамі. IV клас*

Ахвотна.

1. Злучыце склады так, каб атрымалася слоўнікавае слова.

хво тна
а

Зафарбуйце ў слоўнікавым слове націскны склад.

2. Якія літары (або літара) «збеглі» са слова? Злучыце іх з месцам пропуску ў слове.

о во

ах..тна

Запішыце слоўнікавае слова, падзяляючы яго для пераносу рознымі спосабамі.

3. Дапоўніце сказ слоўнікавым словам.

Як толькі паспеюць арэхі, усё **лясное насельніцтва** ____________ наведвае арэхавыя зараснікі. *(Рыгор Ігнаценка [1, с. 25])*

4. Прачытайце. Дапоўніце кожны радок слоўнікавым словам.

☐ Ахвота, ахвотны, ахвотнік, ____________.
☐ З радасцю, з прыемнасцю, ____________.

Адзначце радок, у якім запісаны аднакаранёвыя словы.

5. Прачытайце верш. Дапоўніце яго слоўнікавым словам.

Брацік

Я з брацікам гуляю
На вуліцы ____________.
Малюю з ім, чытаю,
Бо ён жа —
Брацік родны. *(Наташа Вярынская [2])*

Знайдзіце ў вершы формы аднаго і таго ж слова. Абазначце ў гэтых словах канчаткі.

*6. Разбярыце па саставе слоўнікавае слова **ахвотна**.*

Паштальён.

1. Якія літары «збеглі» са слова? Злучыце іх з месцам пропуску ў слове.

о ч ш ё

па..таль..н

Дапоўніце слоўнікавым словам сказ.

Паштовы служачы, які разносіць карэспандэнцыю, — гэта ____________.

2. Прачытайце лічылку. Дапішыце патрэбныя літары ў словы.

П..штал..ён,
па..тал..ён...
Вось да нас
прыходзіць ён:
— Табе — **ліст**,
табе — п..што..ку.
Калі так —
жмурыся зноўку.
(Уладзімір Мацвеенка [3, с. 46])

Зноўку — зноў.

Знайдзіце ў лічылцы аднакаранёвыя словы. Выдзеліце ў іх корань.

Падбярыце сінонім да выдзеленага слова і запішыце: ____________.

3. Гульня «Лесвіца». «Спусціцеся» па лесвіцы і ўпішыце ў пустыя клеткі аднакаранёвыя словы да прапанаванага. Зафарбуйце радкі, у якія ўпісаны слоўнікавыя словы.

п	о	ш	т	а				
п					м	т		
п							а	
п								н

4. Прачытайце загадку. Дапоўніце яе патрэбным слоўнікавым словам.

Злучыце літары, каб атрымалася слова-адгадка.

Я магу без п____________, ы я
Без ганца, без тэлефона р
З кім захочаце звязаць, ц
Весткі хутка перадаць. а
(Міхась Пазнякоў [4, с. 95])

Ганец — той, каго паслалі з тэрміновым паведамленнем.

Знайдзіце і падкрэсліце ў загадцы дзеясловы.

5. Дапішыце ў словы прапушчаныя літары.

П..штовы, п..штальён, п..шта, п..штоўка, п..штамт.

Сярод слоў знайдзіце і падкрэсліце прыметнік. Дапішыце гэты прыметнік у прапанаваныя спалучэнні слоў.

____________ скрыня
____________ цягнік
____________ аддзяленне
____________ маркі

* Малюнкі да слоўнікавых слоў змешчаны на каляровай укладцы.

6. Прачытайце. Дапоўніце тэкст слоўнікавымі словамі.

Побач з нашай школай знаходзіцца ________. Сёння мы чакаем ______________ з часопісам «Вясёлка». Мы __________ чытаем гэты часопіс. У ім заўсёды можна знайсці цікавыя вершы і апавяданні.

Словы для даведкі: ах..тна, па..тальён, по..та.

Падкрэсліце ў першым сказе дзейнік і выказнік.

Знайдзіце ў тэксце аднакаранёвыя словы, абазначце ў іх корань.

Грымець.

1. Разгадайце рэбус і запішыце слоўнікавае слова, якое ў вас атрымалася.

б = м

ець

Пастаўце націск у слоўнікавым слове. Падкрэсліце ў слове літару, якая абазначае няпарны цвёрды зычны гук.

2. Прачытайце радкі слоў. Якімі словамі іх можна дапоўніць?

☐ Гром, пярун, ________.

☐ Моцны, аглушальны, ________________.

☐ Грукатаць, ________.

Словы для даведкі: грымотны, грымоты, грымець.

Дапішыце патрэбныя словы на месцы пропускаў.

Адзначце той радок, у якім запісаны дзеясловы.

Дапоўніце сказ слоўнікавым словам.

За акном ____________, грукоча гром.

Падкрэсліце ў сказе галоўныя члены. Назавіце аднародныя члены сказа.

3. З дапамогай прыставак **ад-, за-, пра-** *утварыце новыя словы ад дзеяслова* **грымець**. *Запішыце гэтыя дзеясловы, вызначыце іх час.*

4. Дапоўніце народную прыкмету слоўнікавым словам.

Гром ___________іць у кастрычніку — будзе зіма без снегу.

5. Сярод прапанаваных слоў знайдзіце і закрэсліце лішняе.

Гром, грымець, грымёрная, грымотны.

Выдзеліце корань у аднакаранёвых словах.

6. Запішыце тэкст пад дыктоўку.

На небе з'явіліся цёмныя хмары. Загрымелі раскаты грому. Праз некалькі хвілін пайшоў дождж.

Падкрэсліце галоўныя члены сказа.

Ледзьве.

1. Расшыфруйце слоўнікавае слова і запішыце яго.

3	2	1	4	7	6	5
д	е	л	з	е	в	ь

Пастаўце націск у слоўнікавым слове.

2. Злучыце словы ў левым слупку з яго значэннем у правым слупку.

ледзьве	насілу, з вялікімі цяжкасцямі
	больш, чым патрэбна

3. Сярод запісаных слоў знайдзіце і падкрэсліце сінонімы.

Ледзь, многа, ледзьве, ціха.

Выдзеліце корань у аднакаранёвых словах.

4. Прачытайце. Дапішыце ў загадку слоўнікавае слова і адгадайце яе.

По падлозе мчыць Ягорка —
пачалася сануборка.
___________ ўзяўся працаваць —
стаў паціхеньку спяваць.
А парадак навядзе —
у свой кут ён зноў ідзе.

(Нічыпар Парукаў [5, с. 12])

Спіс выкарыстаных крыніц

1. *Ігнаценка, Р.* Дзе матылькі зімуюць / Рыгор Ігнаценка. — Мінск : Мастацкая літаратура. 1974. — 36 с.
2. Вясёлка — 2002. — № 8. — С. 4.
3. *Мацвеенка, У. І.* Сябрынка: Вершы, загадкі, казкі : для малод. шк. узросту / У. І. Мацвеенка ; маст А. І. Гармаза. — Мінск : Юнацтва, 1995. — 127 с.
4. *Пазнякоў, М. П.* Святло дабрыні: азбука, лічэбнікі, лічылкі, вершы, скарагаворкі, каламбуры, загадкі, крылатыя выразы, казка : для дзяцей мал. і сярэд. шк. узросту / Міхась Пазнякоў ; маст. Марыся Лось. — Мінск : Звязда, 2015. — 320 с.
5. *Парукаў, Н. І.* Зорачкі-пушынкі: Загадкі : для мал. і сярэд. школ. узросту. — Мінск : Нар. асвета, 1980. — 31 с., іл.

Крыніцы ілюстрацый: http://www.raskraska.com/catalog0001/6576.gif; http://printonic.ru/uploads/images/2016/03/01/. tmb/thumb_img_56d57daa553b6_resize_0_215.jpg

Свірыдзенка В. І., *кандыдат педагагічных навук, дацэнт;*
Антановіч Н. М., *кандыдат педагагічных навук, дацэнт.*
Кафедра беларускага і рускага мовазнаўства факультэта пачатковай адукацыі БДПУ